
Miscellanea

*Romuald Szymczak**
*Oktawiusz Szubart***
*Jakub Kerlin****

INFORMACJA NA TEMAT ZASAD GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW W SYSTEMIE ARGENTYŃSKIM

INFORMACJE OGÓLNE

Historia gwarantowania depozytów w Argentynie sięga lat 30. ubiegłego wieku i wiąże się z powstaniem Banku Centralnego Argentyny (*Banco Central de la República Argentina*), który na podstawie zapisów ówczesnego prawa bankowego obejmował ograniczonymi lub pełnymi gwarancjami depozyty bankowe w walucie lokalnej. W następnych latach depozyty te były objęte nieograniczonymi gwarancjami państwowymi, realizowanymi za pośrednictwem banku centralnego. Na początku lat 70. bank centralny wydzielił specjalny Fundusz, służący obsłudze wypłaty depozytów bankrutujących instytucji. W ciągu dwóch następnych dekad wprowadzono wiele modyfikacji w prawie bankowym, które zmierzały w kierunku ograniczenia gwarancji państwowych, ochronie deponentów indywidualnych

* Romuald Szymczak jest dyrektorem Departamentu Współpracy Zagranicznej w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym.

** Oktawiusz Szubart jest doktorantem w Kolegium Ekonomiczno-Społecznym Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz pracownikiem Departamentu Współpracy Zagranicznej w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym.

*** Jakub Kerlin jest doktorantem w Kolegium Zarządzania i Finansów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz pracownikiem Departamentu Współpracy Zagranicznej w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym.

oraz uczestnictwa instytucji finansowych w systemie gwarantowania depozytów na zasadzie dobrowolności. Poprawki wprowadzone do ustawy o banku centralnym w 1992 r. znosiły wszelkie gwarancje dla deponentów.

Decyzja o utworzeniu systemu gwarantowania depozytów w formie, w jakiej istnieje on obecnie, była jedną z reakcji władz na skutki kryzysu walutowego w Meksyku i jego wpływ na kraje Ameryki Łacińskiej, w tym Argentynę. W wyniku tego kryzysu inwestorzy zagraniczni zaczęli masowo wycofywać kapitał z sektora finansowego. Nastąpił wówczas niekontrolowany odpływ kapitału rodzimego, w tym wskutek wypłaty środków przez drobnych deponentów. W rezultacie, w latach 1994–1995, upadła jedna czwarta argentyńskich banków.

Obecny system gwarantowania depozytów w Argentynie ma swoje podstawy w dwóch źródłach prawa: w ustawie z dnia 12 kwietnia 1995 r. o zmianie ustawy o banku centralnym i instytucjach finansowych oraz w dekreście prezydenckim z 12 kwietnia 1995 r. Ustawa stworzyła zarys systemu, wprowadziła upoważnienie do obligatoryjnego uczestnictwa w systemie gwarantowania przez wszystkie instytucje depozytowe, nałożyła obowiązek stosowania ograniczonych gwarancji oraz wskazywała, że ciężar wypłat depozytów nie powinien spoczywać na banku centralnym ani na skarbie państwa. Zgodnie z treścią ustawy podmiotem odpowiedzialnym za stworzenie systemu stał się Bank Centralny Argentyny. Dekret prezydencki natomiast stanowił podstawę do utworzenia Funduszu Gwarantowania Depozytów, którego celem było zapewnienie ochrony deponentom posiadających środki w licencjonowanych instytucjach finansowych, będących członkami systemu gwarantowania. Fundusz został utworzony 7 marca 1997 r. Zarządzenie Funduszem powierzono powołanej do tego celu instytucji wykonawczej *Seguro de Depósitos Sociedad Anónima* (SEDESA).

SEDESA jest niezależnym podmiotem prywatnym, wyodrębnionym organizacyjnie. Jej udziałowcami są Bank Centralny Argentyny (z wymogiem posiadania co najmniej jednej akcji typu „A” mającej status akcji uprzywilejowanej) oraz instytucje finansowe – uczestnicy systemu gwarantowania – proporcjonalnie według udziału wynikającego z wysokości składek odprowadzanych do Funduszu. Działalność SEDESA jest finansowana z dochodów Funduszu Gwarantowania Depozytów. SEDESA zatrudnia około 50 pracowników.

SEDESA jest instytucją odpowiedzialną za spełnienie warunków gwarancji wobec deponentów instytucji finansowej objętej systemem gwarantowania, której nadzorca cofnął zezwolenie na prowadzenie działalności operacyjnej lub której działalność została zawieszona. Wypłata środków gwarantowanych odbywa się w granicach limitu gwarancyjnego, przewidzianego decyzją banku centralnego. Oprócz wypłaty środków gwarantowanych SEDESA może udzielać pomocy finansowej instytucjom będącym w procesie restrukturyzacji, instytucjom wskazanym do wypłaty środków gwarantowanych na rzecz deponentów innej zlikwidowanej instytucji lub instytucjom przejmującym lub nabywającym inne

instytucje w ramach planów restrukturyzacji. Ponadto SEDESA może zaciągać pożyczki i zawierać umowy finansowe w imieniu i na rzecz Funduszu Gwarantowania Depozytów.

Członkostwo w argentyńskim systemie gwarantowania depozytów jest obowiązkowe dla wszystkich licencjonowanych instytucji finansowych działających w Argentynie i obejmuje: banki komercyjne (w tym banki, których udziałowcem jest skarż państwa), banki spółdzielcze, kasy oszczędnościowe, unie kredytowe oraz niebankowe instytucje finansowe (agencje pośredniczące w dostarczaniu produktów finansowych). Obecnie do systemu należą 73 instytucje.

SEDESA jest jednym z 25 założycieli oraz aktywnym członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Gwarantów Depozytów (IADI). W listopadzie 2013 r. instytucja ta będzie gospodarzem Walnego Zgromadzenia i Dorocznej Konferencji IADI w Buenos Aires.

1. ORGANY DECYZYJNE SEDESA

Zgodnie z treścią ustawy najważniejszym organem decyzyjnym SEDESA jest Komitet Stały/Sterujący (tzw. *Comité Directivo*). Komitetowi z urzędu przewodniczy Prezes Banku Centralnego Argentyny, jednak nie jest on uprawniony do głosowania, a wyposażony jedynie w prawo weta. W skład komitetu wchodzi przedstawiciele niektórych instytucji objętych systemem gwarantowania. Komitet może liczyć od 4 do 7 członków, którzy dysponują siłą głosów odpowiadającą wysokości wpłat instytucji objętych systemem gwarantowania depozytów, które reprezentują. Komitet podejmuje kluczowe decyzje strategiczne mając na uwadze podstawowy cel, jakim jest wspieranie stabilności finansowej w Argentynie, kierując się przy tym oceną kosztów oraz wielkością Funduszu Gwarantowania Depozytów. Ciałem odpowiedzialnym za funkcjonowanie SEDESA jest Rada Dyrektorów. Rada powoływana jest przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, przy czym jednego członka Rady nominuje bank centralny. Niektórzy członkowie Rady wchodzi w skład Komitetu Sterującego. Posiedzenia Rady Dyrektorów odbywają się zwykle raz w tygodniu. Pracę Rady Dyrektorów wspiera Komitet Audytu (tzw. *Comision Fiscalizadora*), odpowiedzialny za kontrolowanie kondycji finansowej Funduszu Gwarantowania Depozytów oraz SEDESA. Rada Dyrektorów mianuje Dyrektora Generalnego SEDESA, który zarządza instytucją. Obecny Dyrektorem Generalnym SEDESA jest Pan Alejandro Lopez.

2. ZAKRES GWARANCJI DEPOZYTÓW

W momencie ustanawiania Funduszu Gwarantowania Depozytów SEDESA miała obowiązek gwarantowania depozytów do wysokości 30.000 ARS¹ (ówczesna równowartość ok. 10 000 USD, która na skutek deprecjacji peso spadła do równowartości 7500 USD na koniec 2010 r.). Limit ten obowiązywał aż do 11 stycznia 2011 r. i w tamtym czasie był jednym z najniższych wśród krajów o średnim poziomie rozwoju. Obecnie limit gwarancyjny wynosi 120 000 ARS (ok. 16 500 EUR) i odpowiada zasadzie „wypłaty na jednego deponenta w danym banku”. Niemniej jednak w przypadku rachunków wspólnych wypłata kwoty gwarantowanej zawiera się w granicach limitu i jest proporcjonalna do wielkości udziału współposiadaczy rachunku. Limit gwarancyjny wyznacza maksymalną wysokość środków, jaka może być zwrócona w całości deponentowi w ramach gwarancji w przypadku cofnięcia zgody na prowadzenie lub w przypadku zawieszenia działalności danej instytucji pod warunkiem, że środki te spełniają kryteria wypłaty.

Gwarancje SEDESA dotyczą wszystkich rodzajów depozytów denominowanych w argentyńskich peso oraz w walutach zagranicznych. Gwarancje obejmują depozyty na żądanie lub terminowe osób fizycznych i prawnych, rezydentów i nierezydentów, deponowane:

- (i) na rachunkach rozliczeniowo-oszczędnościowych;
- (ii) na rachunkach oszczędnościowych;
- (iii) na rachunkach czekowych;
- (iv) w certyfikatach depozytowych; lub
- (v) na wszelkich innych formach rachunków depozytowych określonych przez bank centralny.

Wyłączeniu spod gwarancji podlegają m.in. depozyty międzybankowe, depozyty i certyfikaty depozytowe instytucji finansowych deponowane przez te instytucje i ich pośredników, depozyty osób prywatnych powiązanych pośrednio lub bezpośrednio z instytucjami finansowymi, instrumenty strukturyzowane oparte na portfelach inwestycyjnych, depozyty terminowe ustanowione po 1 lipca 1995 r., dla których oprocentowanie roczne jest wyższe o 2 punkty proc. od stopy referencyjnej, określanej przez bank centralny na dzień przed założeniem depozytów, oraz wszelkie inne depozyty wskazane przez bank centralny.

Według stanu na koniec 2010 r., limit gwarancyjny pokrywał około 30% wartości wszystkich depozytów, przy czym 95% ogólnej liczby depozytów kwalifikujących się do systemu było objętych pełnymi gwarancjami.

¹ Argentyńskie peso.

3. ZASADY WYPŁATY ŚRODKÓW GWARANTOWANYCH

Gwarancje depozytów objętych systemem gwarantowania w Argentynie stają się wymagalne w przypadku podjęcia przez nadzorcę decyzji o cofnięciu danej instytucji finansowej zgody na prowadzenie działalności lub w przypadku jej zawieszenia, najczęściej na skutek jej złej kondycji finansowej. Wypłata środków gwarantowanych powinna się odbyć nie później niż w terminie 30 dni roboczych, począwszy od dnia następującego po dniu spełnienia warunków gwarancji. Rachunki rozliczeniowo-oszczędnościowe, przeznaczone do obsługi uposażenia deponentów indywidualnych, podlegają pierwszeństwu wypłaty, a realizacja tego procesu nie powinna być dłuższa niż 5 dni roboczych.

W przypadku braku wystarczających środków w Funduszu Gwarantowania Depozytów, potrzebnych do wypłaty sum gwarantowanych, na wniosek SEDESA, bank centralny może wydłużyć termin wypłaty. Taka sytuacja ma miejsce wówczas, gdy zawieszenie lub likwidacja dotyczy kilku instytucji w tym samym czasie. Wypłata środków odbywa się wówczas proporcjonalnie do wysokości środków dostępnych w Funduszu. Kwoty pozostałe do spłaty muszą być zwrócone deponentom w ciągu 30 dni roboczych od momentu ogłoszenia przez SEDESA, że Fundusz posiada środki na spłatę pozostałej sumy depozytów. W przypadku braku wystarczających środków w Funduszu SEDESA, za zgodą banku centralnego, może wyemitować (nieoprocentowane) papiery dłużne o wartości odpowiadającej kwocie spełnienia warunków gwarancji i przekazać je deponentom, jednocześnie obligując instytucje finansowe do konwertowania tych papierów na depozyty terminowe, zgodnie z zasadami przyjętymi przez bank centralny.

W momencie likwidacji instytucji członkowskiej wszystkie rachunki ulegają natychmiastowemu zamrożeniu. Odsetki naliczane są wyłącznie do dnia likwidacji instytucji, także w przypadku depozytów terminowych, których data zapadalności upływa po terminie likwidacji instytucji. Płatność sum gwarantowanych odbywa się w argentyńskim peso lub w walucie depozytu do wysokości limitu gwarancyjnego (po średnim kursie ogłoszonym przez bank centralny na dzień przed likwidacją/zawieszeniem działalności instytucji). Nadwyżka przekraczająca limit gwarancyjny może zostać zwrócona deponentom w całości lub w części z majątku pozostałego po likwidacji instytucji, po wcześniejszym uregulowaniu innych zobowiązań likwidowanej instytucji, zgodnie z ukonstytuowaną prawnie hierarchią zaspokajania roszczeń wierzycieli. SEDESA, reprezentując deponentów, którzy otrzymali wypłatę ze środków Funduszu Gwarantowania Depozytów, ma prawo zgłoszenia roszczenia wobec likwidowanej instytucji finansowej. Wysokość roszczenia odpowiada środkom będącym równowartością kwot wypłaconych deponentom. SEDESA ma specjalne przywileje w ukonstytuowanej prawnie hierarchii zaspokajania wierzycieli.

W ramach systemu argentyńskiego nie są dokonywane kompensaty depozytów ze zobowiązaniami deponentów w likwidowanej instytucji ani indeksacja.

4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA FUNDUSZU GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW W SYSTEMIE ARGENTYŃSKIM

System gwarantowania depozytów w Argentynie jest systemem finansowanym przez instytucje członkowskie na zasadzie *ex ante*. Instytucje członkowskie są zobowiązane do wnoszenia regularnych miesięcznych opłat: stałej oraz dodatkowej. Ich wartość ustalana jest przez bank centralny. Składki instytucji członkowskich powiększają Fundusz Gwarantowania Depozytów. Zgodnie z ustawą, wysokość miesięcznej stałej opłaty może wynosić od min. 0,015% do maks. 0,06% średniej z dziennego salda depozytów (także walutowych), lokowanych w instytucjach finansowych objętych systemem gwarantowania depozytów.

Bank Centralny Argentyny może nałożyć na instytucje finansowe dodatkową opłatę miesięczną, różną dla różnych instytucji, w zależności od ryzyka, jakie dana instytucja generuje wobec systemu finansowego. Wysokość opłaty dodatkowej nie może przekraczać wysokości miesięcznej opłaty regularnej. Suma depozytów będąca podstawą obliczania składki pomniejszana jest o środki zgromadzone na oficjalnych kontach instytucji publicznych utrzymywanych w Narodowym Banku Argentyny (największego banku w Argentynie pod względem aktywów, będącego własnością państwa). Kalkulacja opłaty dodatkowej dokonywana jest na podstawie wyników analizy systemu CAMELS. Nazwa systemu pochodzi od pierwszych liter jego komponentów: *Capital adequacy* (adekwatność kapitałowa), *Assets quality* (jakość aktywów), *Management* (kadra zarządzająca), *Earnings* (zyski banku), *Liquidity* (płynność) oraz *Sensitivity to market risk* (wrażliwość na ryzyko rynkowe). Ratingi w każdej kategorii wystawiane są przez inspektorów nadzoru w pięciostopniowej skali od 1 (najlepsza) do 5 (najgorsza). Przykładowo skala oceny komponentu dotyczącego adekwatności kapitałowej wygląda następująco:

- 1) dobra kapitalizacja (współczynnik równy 10% lub wyższy);
- 2) dostateczna kapitalizacja (współczynnik równy 8% lub wyższy);
- 3) niedokapitalizowanie (współczynnik niższy niż 8%, ale wyższy od 6%);
- 4) znaczne niedokapitalizowanie (współczynnik w przedziale od 2% do 6%);
- 5) krytyczne niedokapitalizowanie (współczynnik adekwatności kapitałowej poniżej 2%).

Ponadto Bank Centralny Argentyny może wymagać od instytucji finansowej wpłaty jednorazowej kwoty, stanowiącej zagregowaną wartość regularnych przyszłych stałych minimalnych wpłat miesięcznych za okres maksymalnie do dwóch kolejnych lat (tzw. *advance payment*). W przypadku braku realizacji płatności przez instytucję finansową, bank centralny, na wniosek SEDESA, może obciążyć rachunek instytucji zalegającej z wpłatą regularnych i dodatkowych składek do wysokości wymaganych należności. System argentyński nie przewiduje opłat początkowych dla instytucji wchodzących do systemu.

Aktualnie, na mocy rozporządzenia banku centralnego z 30 grudnia 2004 r., regularna miesięczna składka stała wynosi 0,015% całkowitej średniej (diennej) sumy depozytów lokowanych w instytucjach objętych systemem gwarantowania. Składka dodatkowa, uzależniona od poziomu ryzyka generowanego przez daną instytucję, również wynosi maksymalnie 0,015% całkowitej średniej (diennej) sumy takich depozytów.

Określanie wielkości docelowej Funduszu leży w kompetencjach banku centralnego. Górny pułap Funduszu nie powinien przekroczyć 5% sumy depozytów zgromadzonych w instytucjach objętych systemem gwarantowania. W przypadku przekroczenia tego poziomu Bank Centralny Argentyny może zawiesić, częściowo lub całkowicie, obowiązek wpłacania składek przez instytucje członkowskie, wznowiając go dopiero wtedy, gdy środki zgromadzone w funduszu spadną poniżej wymienionego pułapu. Według stanu na koniec czerwca 2013 r. saldo Funduszu Gwarantowania Depozytów wynosiło 8748 mln ARS (równowartość 1203 mln EUR) i było bliskie progu 5% sumy depozytów zgromadzonych w instytucjach członkowskich.

Środki Funduszu są inwestowane za zasadach podobnych do tych, które towarzyszą polityce zarządzania rezerwami walutowymi, przy czym bank centralny może wymagać, aby połowa środków Funduszu była lokowana w papierach dłużnych skarbu państwa. SEDESA ma obowiązek comiesięcznego raportowania do nadzorca systemu finansowego o saldzie środków zgromadzonych w Funduszu Gwarantowania Depozytów. Kwota ta jest także dostępna publicznie na stronie internetowej SEDESA.

5. INNA DZIAŁALNOŚĆ SEDESA

Oprócz funkcji gwarantowania depozytów w instytucjach członkowskich SEDESA realizuje również inne zadania polegające przede wszystkim na:

- i. udzielaniu wsparcia instytucjom finansowym realizującym programy naprawcze, w formie wpłat kapitałowych lub pożyczek (także bezzwrotnych);
- ii. oferowaniu kontraktów na zakup w przypadku instytucji nabywających aktywa i przejmujących depozyty innych instytucji;
- iii. nabywaniu aktywów instytucji finansowych, subskrybowaniu i nabywaniu akcji banków w celu ich dokapitalizowania.

Ponadto SEDESA realizuje politykę informacyjną na temat systemu gwarantowania depozytów w Argentynie.

6. DANE KONTAKTOWE

Seguro de Depósitos Sociedad Anónima SEDESA
 San Martín 344 – 12º.
 Ciudad Autónoma de Buenos Aires, Argentina.
 Tel.: +54 11 4131 2800
 Strona internetowa: www.sedesa.com.ar
 e-mail: sedesa@sedesa.com.ar

7. SYNTETYCZNE PORÓWNANIE CECH POLSKIEGO I ARGENTYŃSKIEGO SYSTEMU GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW

	Polski system gwarantowania depozytów	Argentyński system gwarantowania depozytów
Realizowane funkcje	Gwarantowanie depozytów oraz działalność pomocowa	Gwarantowanie depozytów oraz działalność pomocowa
Limity gwarancyjne	100 000 EUR	120 000 ARS (16 500 EUR)
Maksymalna wypłata	100 000 EUR	120 000 ARS (16 500 EUR)
Kompensacja z zobowiązaniami	NIE	NIE
Wyłączenia spod gwarancji		
Instytucje finansowe wskazane w art. 4 (5) Dyrektywy 2006/48/WE	TAK	TAK
Firmy ubezpieczeniowe	TAK	TAK
Rząd i administracja centralna	TAK	NIE
Władze samorządowe	NIE	NIE
Banki	TAK	TAK
Fundusze inwestycyjne	TAK	TAK
Fundusze emerytalne	TAK	TAK
Kadra zarządzająca	TAK	TAK

	Polski system gwarantowania depozytów	Argentyński system gwarantowania depozytów
Akcjonariusze banku	TAK	TAK
Bliscy osób odpowiedzialnych	NIE	TAK
Inne przedsiębiorstwa w tej samej grupie	NIE	NIE
Podmioty nieuprawnione do sporządzania uproszczonych sprawozdań finansowych	NIE	NIE
Depozyty nieimienne	TAK	N/A
Depozyty przyjmowane na indywidualnych warunkach, które przyczyniły się do upadłości banku	NIE	NIE
Dłużne papiery wartościowe emitowane przez bank	TAK*	TAK
Depozyty w walutach obcych	NIE	NIE
Depozyty związane z praniem pieniędzy	TAK	TAK

* gwarancjami objęte są bankowe papiery wartościowe emitowane na podstawie prawa bankowego.

Podstawowe różnice między działającym w Polsce Bankowym Funduszem Gwarancyjnym a argentyńską SEDESA:

- ❖ SEDESA jest podmiotem prywatnym, której udziałowcami są instytucje finansowe objęte systemem gwarantowania depozytów;
- ❖ limit gwarancyjny w Argentynie jest około sześciokrotnie niższy od limitu gwarancyjnego obowiązującego w Polsce i pozostałych krajach Unii Europejskiej;
- ❖ w Argentynie, w przypadku rachunków wspólnych, wypłata sum gwarantowanych następuje do wysokości limitu gwarancyjnego proporcjonalnie według

struktury własności (w Polsce dla rachunku wspólnego kwota gwarantowana wyliczana jest odrębnie dla każdego ze współposiadaczy rachunku);

- ❖ w systemie argentyńskim obowiązującym okresem wypłaty środków gwarantowanych jest 30 dni roboczych (w Polsce 20 dni roboczych);
- ❖ w Argentynie wypłata środków gwarantowanych dokonywana jest w walucie depozytu. W systemie polskim wypłata realizowana jest w złotych, niezależnie od tego, czy depozyt był w walucie polskiej czy obcej;
- ❖ składki do Funduszu Gwarantowania Depozytów w Argentynie odprowadzane są miesięcznie, dzielą się na opłaty stałe oraz dodatkowe. Kalkulacja tych ostatnich odbywa się na podstawie analizy ryzyka, jakie instytucje generują wobec systemu finansowego (w Polsce istnieje stała opłata roczna).

Bibliografia

Annual Report 2011, SEDESA: <http://www.sedesa.com.ar>

Annual Report 2010, SEDESA: <http://www.sedesa.com.ar>

Law No. 24.485

Presidential Decree No. 540/95

Presidential Decree No. 905/2002

Charter of the Banco Central de la República Argentina

IADI international deposit insurance survey 2011, <http://iadi.org/Research.aspx>

Systemy Gwarantowania Depozytów w Polsce i na Świecie, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2005.